

Ewa PŁACZEK
Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

MOBILNOŚĆ W OCENIE JAKOŚCI ŻYCIA MŁODYCH KATOWICZAN (NA PRZYKŁADZIE STUDENTÓW I UCZNIÓW)

MOBILITY IN THE EVALUATION OF THE QUALITY OF THE LIFE OF YOUNG INHABITANTS OF KATOWICE

ABSTRACT: In the article a problem of the evaluation of the quality of living in Katowice in the category was taken mobilities. Evaluation (preliminary) they made students based on questionnaire surveys conducted on the group (stationary and nonstationary) of Economic University in Katowice. Achieved results constitute the interesting research space, showing the quality of living in Katowice young people to feelings in future action being able to raise the felt level.

KEY WORDS: quality of living, mobilities

Istota jakości życia

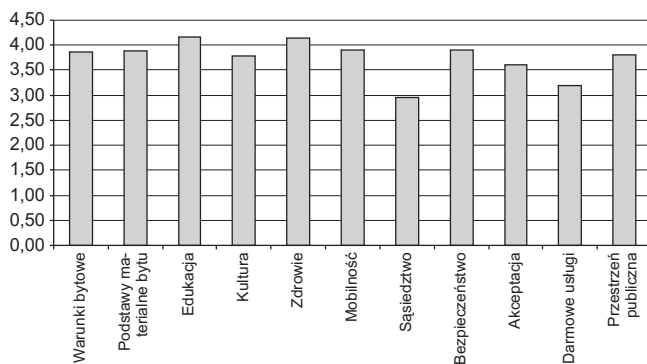
Dwie trzecie ludności europejskiej części świata zamieszkuje obszary miejskie – wysoko zurbanizowane. Miasta dla większości społeczeństw (niezależnie od kontynentu czy kraju zamieszkania) odgrywają kluczową rolę w życiu społeczno-gospodarczym i jego rozwoju. Są one zamieszkiwane przez większość ludności, która w tej lokalizacji dostrzega lepsze możliwości dalszej egzystencji. W kwestii wyboru konkretnego miejsca do życia podstawowym elementem mającym wpływ na podjęcie decyzji jest poziom jakości życia oferowany przez poszczególne miasta.

Kategoria jakości życia jest różnie definiowana w zależności od zróżnicowań interdyscyplinarnych. Według T. Tomaszewskiego jakość życia jest „[...] zespołem elementów występujących w różnych proporcjach i z różnym nasileniem, na które składają się: bogactwo przeżyć, poziom świadomości, poziom aktywności, twórczość i współuczestnictwo w życiu społecznym. Wyróżnione kategorie w pewnym stopniu mogą być postrzegane jako uniwersalne miary jakości życia” (Tomaszewski 1976).

Najogólniej można przyjąć, że jakość życia odnosi się do zaspokajania rozmaitych potrzeb. Zdaniem B. Gałęskiego „[...] o ile poziom życia odnosi się do stopnia zaspokojenia potrzeb, o tyle jego jakość do sposobu ich zaspokojenia” (Gałęski 1977). Potrzeby te dzieli się na obiektywne i subiektywne. Do obiektywnych zaliczyć można: warunki ekonomiczne, czas wolny, bezpieczeństwo społeczne, warunki mieszkaniowe, środowisko naturalne człowieka, zdrowie, środowisko społeczne i wiele innych. Natomiast warunki subiektywne tworzą możliwości oceny jakości życia, uwzględniając ocenę poziomu zadowolenia człowieka ze stopniem zaspokojenia potrzeb, które są postrzegane w sposób niepowtarzalny przez każdego człowieka, przejawiają się bowiem w jego samopoczuciu, najczęściej przez pryzmat samooceny warunków życia, która jest ujmowana w kategoriach zadowolenia, szczęścia, lęków, obaw, nadziei (Trzebiatowski 2011).

Ocena jakości życia w Katowicach

Katedra Logistyki Społecznej Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach podjęła badania, których celem było uzyskanie wieloaspektowej informacji na temat czynników kształtujących poczucie jakości życia w mieście. Respondentów poproszono o ocenę wpływu wymienionych czynników na jakość życia w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza, że cecha jest nieistotna, a 5 oznacza decydujące znaczenie cechy dla jakości życia w mieście, oraz o zaznaczenie rangi (w skali 1–5) ocenianego czynnika na odczucie zadowolenia/niezadowolenia w ocenianym obszarze, gdzie 1 oznacza, że dany czynnik jest najistotniejszy. Wstępne badania ankietowe przeprowadzono w grupie studentów kierunku logistyka studiów stacjonarnych i niestacjonarnych UE, mieszkających w Katowicach. Jakość życia w mieście została poddana ocenie uwzględniającej 11 czynników, tj.: warunki bytowe, podstawy materialne bytu, edukację, kulturę i rekreację, zdrowie, mobilność, sąsiedztwo, bezpieczeństwo, akceptację, darmowe usługi i przestrzeń publiczną (rysunek 1).

Rys. 1. Ocena jakości życia w Katowicach

Źródło: opracowanie własne.

komunikacyjnych w relacji północ–południe i wschód–zachód jest to element niezwykle istotny, ponieważ kongestia na tych trasach znacznie wydłuża czas przemieszczania się osób oraz transport ładunków;

– dostępność transportu zbiorowego (ocena 4,22) – wysoka ocena istotności związana jest z ogólną tendencją do likwidacji połączeń kolejowych czy autobusowych (nierentownych z przyczyn ekonomicznych, a nie społecznych) oraz z częstymi zmianami lokalizacji przystanków komunikacji zbiorowej z uwagi na przeprowadzane remonty i zmniejszaniem liczby kursów;

– zniżki w opłatach za przejazd środkami komunikacji zbiorowej (ocena 4,17) – najlepszym sugerowanym przez respondentów rozwiązaniem byłby „zintegrowany” ulgowy bilet na wszystkie środki transportu publicznego.

Na rysunku 3 przedstawiono ocenę istotności elementów mobilności wpływających na jakość życia w Katowicach.

Rys. 3. Ocena istotności elementów mobilności wpływających na jakość życia w Katowicach

Źródło: opracowanie własne.

Równie wysoką ocenę wpływającą na jakość życia w mieście w obszarze mobilności uzyskały cechy (elementy) związane z usługami świadczonymi przez transport zbiorowy, a mianowicie:

– możliwość podróżowania innymi środkami transportu (ocena 3,91) – możliwość zamiany jednego środka transportu na drugi, np. zamiana transportu autobusowego na tramwajowy czy kolejowy;

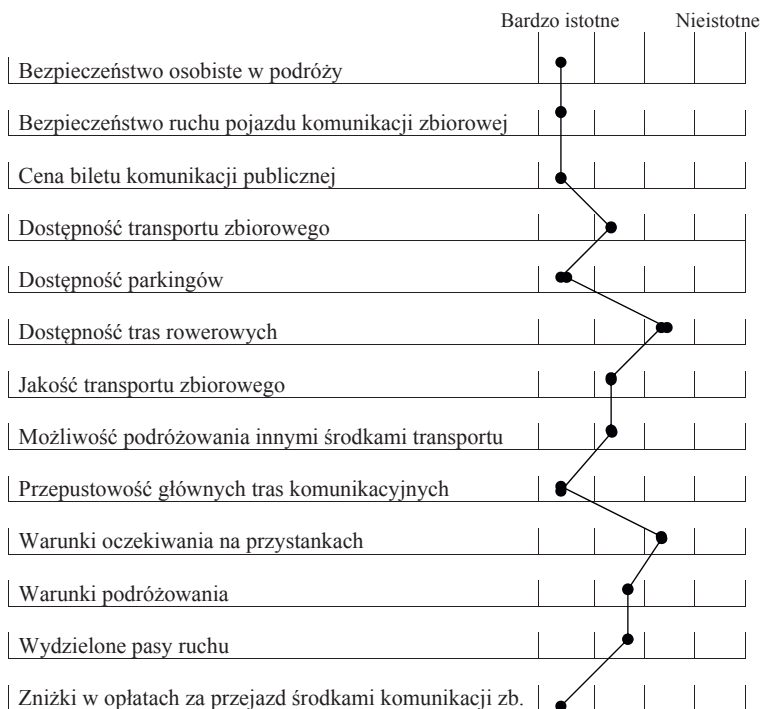
– jakość transportu zbiorowego (ocena 3,90);

– warunki podróżowania (ocena 3,84) uwzględniające m.in.: czystość środków transportu publicznego, tłok, temperaturę w środkach transportu – zwłaszcza w miesiącach zimowych (brak ogrzewania) i letnich (brak sprawnie działającej klimatyzacji w tzw. klimatyzowanych autobusach);

– warunki oczekiwania na przystankach (ocena 3,76) uwzględniające m.in. zadanie i osłonięcie od wiatru przystanków, dostępność miejsc siedzących, oświetlenie.

Istotność czynników mobilności w ocenie jakości życia

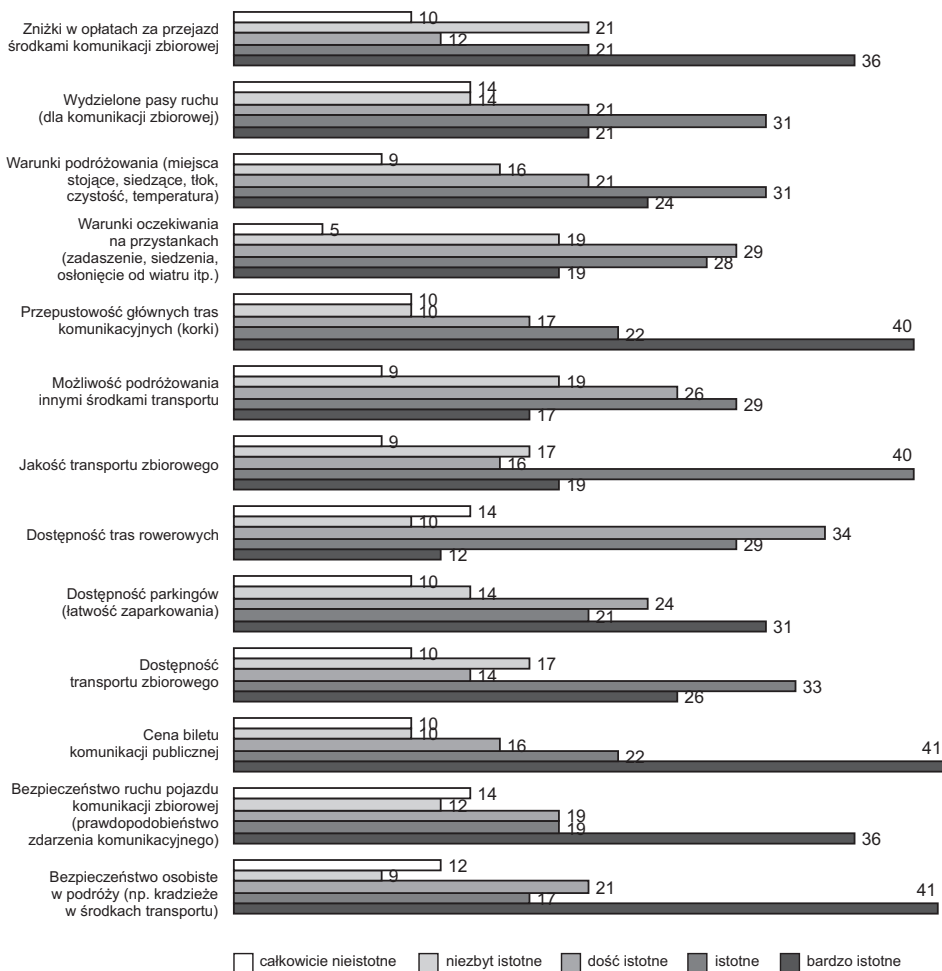
W dalszej analizie zadano pytanie „Które z czynników wpływających na mobilność są najistotniejsze z punktu widzenia odczucia zadowolenia/niezadowolenia z życia w mieście?”. Otrzymane wyniki przedstawiono na rysunkach 4 i 5.

Rys. 4. Istotność czynników mobilności wpływających na jakość życia w Katowicach

Źródło: opracowanie własne.

W opinii młodych respondentów na ogólne zadowolenie z jakości życia w Katowicach w obszarze mobilności najsilniej wpływają czynniki, które można przyporządkować do czterech kategorii. Pierwsza kategoria czynników związana jest z szeroko rozumianym bezpieczeństwem, w tym bezpieczeństwem osobistym w czasie trwania podróży (np. ograniczenie kradzieży, licznych rozbojów i awantur), oraz z bezpieczeństwem związanym z ruchem pojazdów komunikacji (prawdopodobieństwo zdarzenia komunikacyjnego, kolizji lub wypadku komunikacyjnego). Druga kategoria związana jest z czynnikami ekonomicznymi – stale podnoszonymi cenami na bilety i ograniczeniami w dostępie do zniżek na bilety komunikacji zbiorowej. Trzecia związana jest z przepustowością głównych tras komunikacyjnych oraz coraz częściej występującą kongestią. Czwarta kategoria dotyczy czynników związanych z dostępnością parkingów

Rys. 5. Istotność czynników mobilności dla oceny jakości życia w Katowicach wg wskazań respondentów

Źródło: opracowanie własne.

czy ścieżek rowerowych. W przypadku dwóch ostatnich kategorii czynników otrzymane wyniki powinny stanowić ważne źródło informacji dla decydentów – urzędów miejskich i władz samorządowych, które w swoich kompetencjach podejmują decyzje w tym zakresie. W odczuciu młodych respondentów największe wyzwania w celu poprawy aktualnej, niekorzystnej sytuacji leżą w obrębie czwartej kategorii. Trudno mówić o poprawie sytuacji związanej z łatwością parkowania w mieście, w tym zwiększeniu liczby parkingów i miejsc parkingowych, kiedy występuje ogólnomiastowa tendencja zamykania centrów miast dla ruchu kołowego. Proponowanym rozwiązaniem byłoby stworzenie miejsc parkingowych na obrzeżach miast z dostępem do sieci transportowej gwarantującej szybki i tani transport do centrum miasta.

Podsumowanie

Uzyskane wstępne wyniki badań stanowią ważne źródło informacji na temat znaczenia mobilności w ocenie jakości życia w mieście wśród młodych katowiczian. W większości badanych atrybutów jakości życia respondenci bardzo wysoko oceniają ich znaczenie i wpływ na odczucie zadowolenia z życia w mieście. Młodzi respondenci wyrażają swoje wysokie wymagania co do czynników związanych z mobilnością, równocześnie dostrzegając ich znaczenie w ocenie poziomu jakości życia w Katowicach. W rozmowach wskazują także na pewne możliwe do wdrożenia rozwiązania, które w znaczny sposób wpłynęłyby na ogólną ocenę jakości życia w Katowicach.

Bibliografia

- Gałęski B., 1977, *Styl życia i jakość życia – próba systematyzacji pojęć*, „Studia Socjologiczne” 1.
Tomaszewski T., 1976, *Ślady i wzorce*, WSiP, Warszawa.
Trzebiatowski J., 2011, *Jakość życia w perspektywie nauk społecznych i medycznych – systematyzacja ujęć definicyjnych*, „Hygeia Public Health” 46(1).

MOBILNOŚĆ W OCENIE JAKOŚCI ŻYCIA MŁODYCH KATOWICZAN (NA PRZYKŁADZIE STUDENTÓW I UCZNIÓW)

ABSTRAKT: W artykule podjęto problem oceny jakości życia w Katowicach w kategorii mobilności. Ocenę (wstępną) dokonano w oparciu o badania ankietowe przeprowadzone na grupie studentów (stacjonarnych i niestacjonarnych) Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach. Uzyskane wyniki stanowią ciekawą przestrzeń badawczą, wskazując na odczucia młodych ludzi w zakresie przyszłych działań mogących podnieść odczuwany poziom jakości życia w Katowicach.

SŁOWA KLUCZOWE: jakość życia, mobilność